

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponentky

Práci předložil(a) student(ka): Nikola Bůžková

Rané trauma dítěte a jeho dopad na sociální fungování

Oponovala (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Alena Pařízková, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

„Mým cílem, jenž z výše uvedeného textu vyplývá, bylo tedy zjistit, jak rané trauma vzniklé v rodině s přítomností závislosti na alkoholu ovlivňuje sociální fungování v dnešní společnosti.“ Na straně 20 - 21 následně autorka transformuje cíl v hlavní a dílčí výzkumné otázky.

S velkými výhradami vůči vlastní výzkumné práci autorky stále lze konstatovat, že se jí stanovený cíl naplnit podařilo a to zejména v tématu vztahů.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Větší prostor v textu věnuje autorka teoretickému základu své práce. Nejprve samostatně vymezuje čtyři klíčová témata: rodina, závislost, rané trauma a sociální fungování. Tyto kapitoly jsou přehledně zpracované. Ale spíše než se věnovat vlivu alkoholové závislosti na organismus (kap. 2.2.2, str. 13) bych ocenila více prostoru věnovat vlivu závislosti na sociální fungování (sociální a ekonomickou dimenzi života jedince) jedince, což je pro práci významnější téma.

Na úvod metodologické kapitoly vymezuje hlavní výzkumnou otázku, kterou doplňuje o tři doplňující otázky. Své postupy při tvorbě nástroje sběru dat a výběru participantů a participantek podkládá odkazy na zdroje, které jí v tomto případě byly inspirací. Výtkou je, že v některých částech to vede k psaní kapitol popisující postupy ve zdrojích ne postup autorky této práce (kap. 5.1.1. Metoda „sněhové koule“ (str. 21), kde autorka popisuje principy této techniky, ale popis vlastního postupu je až v kapitole 5.2. na str. 23). Hloubkové rozhovory uskutečnila s jedním mužem a dvěma ženami. V textu uvádí, že původně měla přislíbené čtyři rozhovory, nicméně není jasné, co jí ke stanovení tohoto počtu vedlo a proč při odřeknutí jedné z oslovených osob neoslovila pro výzkum osoby jiné.

Prezentaci zjištění strukturuje dle tří výzkumných otázek, vymezených na počátku metodologické kapitoly (str. 20). Tedy strukturuje tři kapitoly, které jsou dále strukturované dle posloupnosti otázek z dotazníku. To sice přispívá k přehlednosti, na druhou stranu ale vyvstává otázka, nakolik autorka „naslouchala“ datům a hledala mezi nimi souvislosti. Tuto část autorka uvádí tvrzením, že se jedná o stěžejní části její práce, ale bohužel v jeho obsahu identifikuji několik slabín. Zejména značnou míru povrchnosti a zkratkovitosti prezentovaných zjištění: v kapitole 6. 1 uvádí, že zkušenost respondenta s alkoholismem jeho rodiče (dle výroku matky) vedla: „k narušení vnitřního klidu jedince a způsobil změnu jeho morálních hodnot a způsobu jednání“ (str. 25). Dále toto tvrzení ale nerozvíjí. Pod tímto obecným tvrzením si lze představit lecos. U třetí respondentky se dozvíme, co se dělo v dětství s otcem závislým na alkoholu, což autorka následuje tvrzením, že se respondentka „cítí v rodině bezpečně a nepřijde jí, že by ji aktuální rodinné prostředí negativně ovlivňovalo“ (str. 26). A je toto prostředí úplně stejné, jako když byla dítě?

Jako další ukázka tohoto stylu práce může posloužit porovnání těchto dvou pasáží z textu na str. 27-28:

„Dle dokladů z teoretického poznání lze určit, že prostředí, ve kterém respondenti vyrůstali, nebylo pro dítě vhodné. Všechny případy směřovaly k témuž – vzdálení se od rodiny a nemožnost dané situace zapomenout či je aktivně z hlavy „vytlačit“.“

Dva z rozhovorů (tak jak jsou prezentována v předchozím textu) toto opravdu ukazují, ale zjištění u třetího rozhovoru je odlišné:

„R3 vyzdvihuje při své výpovědi poměrně stabilní rodinné prostředí a interakce, díky kterým rodina jako taková fungovala víceméně v běžném chodu. Pokud bych tedy měla poukázat na odpovědi k jednotlivým otázkám, závěrem by dle výpovědi dané respondentky bylo, že komunikace v rodině byla otevřená a vztahy mezi členy rodiny byly relativně stabilní. Dále R3 uvádí, že v dětství nebyla schopna komplexně vnímat problémy, kterým rodina čelila, a teprve s odstupem času si uvědomuje jejich skutečnou závažnost.“

Na straně 32-33 se pak autorka k tomuto tématu vrací a zde konstatuje, že situace třetí respondentky je příkladem „obstojné rodinné resilience“.

V celé analýze jakoby se autorka nedokázala rozhodnout, zda usiluje o pochopení zkušenosti nebo si odškrtnává pole na seznamu otázek. Některé formulace závěrů jsou nevhodně formulované, str. 29:

„Na základě získaných odpovědí lze soudit, že většinové zastoupení respondentů se na popud traumatických prožitků v dětství muselo stát „dospělými“ již v útlém věku.“

Autorka také svá zjištění v průběhu všech tří kapitol propojuje s argumentací první části práce. To je na jednu stranu ocenitelné, na stranu druhou tak někdy činí násilně, nepropojeně:

„Výpověď druhé respondentky (R2) říká, že se jejím působení v rámci sociálního fungování snaží chránit sebe i své okolí před vlivy alkoholu a před jeho dopady. R2: „...no, alkoholismus likviduje vztahy...“ Z tohoto úryvku je zřejmé, že její vztah k alkoholu není pozitivní, nýbrž k němu chová nedůvěřivé postoje. Co se týče budování vztahů s ostatními, vypovídá dotazovaná, že nemá problém s budováním přátelství. Zdůrazňuje ale také to, že se vyhýbá lidem, jež se s problémy s alkoholem potýkají, a neudrhuje s nimi vztahy. Dle Pugnerové (2019) dochází k narušení soukromého života právě vlivem raného traumatu. Taktéž se jedná o průkazné narušení „Socializační funkce“ ve sféře rodinného prostředí (Procházka, 2012).“ (str. 31).

Takto prezentované tvrzení participantky je v rozporu s přiloženými argumenty z literatury.

Poslední kapitola představující shrnutí analytické části pak postupuje stejným způsobem jako předchozí části jen otázky jsou vypisovány samostatně a vypsána zjištění jsou ještě více zestručněna.

Osnova rozhovoru a vzor informovaného souhlasu jsou vhodnými přílohami práce.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA *(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):*

Text z hlediska formální úpravy splňuje požadavky kladené na závěrečné práce. Všechny náležitosti odpovídají očekávanému standardu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE *(celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):*

Nikola Bůžková si pro svou závěrečnou práci zvolila obtížné téma spočívající zejména v realizaci s samotného výzkumu. Tedy nalézt vhodné participanty a participantky a pak s nimi rozebírat prožitá traumata a jejich důsledky. Povedlo se jí zpracovat teoretický podklad postavený na uspokojivé práci z odbornými zdroji. Také popis výzkumu je relativně přehledný a oceňuji, že odkazuje na zdroje, které jí při plánování výzkumu vedly. Bohužel prezentaci zjištění nepovažuji za zdařilou a vidím v ní významnou slabinu této práce. Charakterizují ji jako povrchní, obtížně srozumitelnou, obsahující neurčitá a obecná sdělení, protichůdná tvrzení a násilné propojování informací z rozhovorů s dalšími zdroji. V některých pasážích je patrné, že autorka má o tématu již vytvořené určité představy a projektuje je do prezentace zjištění.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Chápu, že nalézt vhodné osoby odpovídající vašim kritériím nebylo snadné, nicméně jste nakonec v práci „skončila“ s třemi rozhovory, protože vám čtvrtá vyhlídnutá osoba odmítla na výzkumu spolupracovat. K tomu se váží dvě otázky:

- 1) *Na základě čeho jste stanovila počet čtyř participantů a participantek?*
- 2) *Kdy jste se to dozvěděla a jak jste postupovala, abyste našla další participanta či participantku výzkumu?*

Popište, jak přesně jste postupovala při analýze dat. Jaké kategorie jste identifikovala a jak jste hledala souvislosti v informacích obdržných v rozhovorech.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Dobře

Datum: 17. 5. 2024

Podpis: